БЕЛАРУСКІ ЗВОН

ТЫДНЁВАЯ ЧАСОПІСЬ

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Вострабрамска вул. 9 (Ostro-bramska 9). Рэдакцыя адчынена: 12—2 штодня апрача сьвяточных дзён.	Рукапісы павінны быць напісаны чытальна і толькі на адным баку паперы, з праўдзівым прозьвішчам аўтара і адрэсам для ведама Рэдакцыі. Няпрынятыя у друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.	Цана кожнага нумару 200 м. Падпіска на 3 месяцы каштуе 2400 м. (з даст. да хаты). Цана абвестак: перад тэкстам 400 мк., сярод тэксту 600 мк. і на апошняй страніцы 200 мк. за радок пэтыту у 1 шпальт.

Год II. Вільня, Субота 30-га сьнежня 1922 г. № 34 (59).

Вінщуем з Новым Годам!

Барацьба за беларускую школу.

Для Віленшчыны, Горадзеншчыны і часткі Меншчыны, якія апынуліся ў межах Польскае Рэспублікі, наступіла новая эра жыцьця з часу учасьця нашага ў выбарах у Польскі Сойм і Сэнат. Перанёсшая, здаецца, найбольш бяды і няшчасьцяў за часы сусьветнае і апошніх войнаў, зьнішчаная, абрабаваная, гэтая частка Беларусі нібы зьбіраецца ладзіць сваё эканамічнае, культурнае і палітычнае жыцьцё. Але трудна спадзявацца на тое, каб нашыя зусім слушныя жаданьні народныя маглі споўніцца нават не ў такім ужо хуткім часе у поўнай меры. Трэба вялікіх высілкаў, значнай напружанасьці народнае волі, трэба правесьці як належыць сталую і салідную арганізацыю на мясцох, каб у агульнай сыстэматычнай працы разам з нашымі прадстаўнікамі у польскіх законадаўчых органах прысьпешыць паляпшэньне жыцьця нашае беларускае вёскі.

Ува ўсёй гэтай працы самым балючым і неадкладным пытаньнем сяняшняга дня мы павінны лічыць вырашэньне належным спосабам справы аб сваёй роднай беларускай школе.

У гэтай сьвятой барацьбе павінны злучыцца усе ў адно, барацьба за беларускую школу павінна адначасна і самым салідным спосабам вясьціся на ўсіх фронтах—і ў гміннай радзе, і ў павятовага інспэктара, і ў Куратара, і ў Міністэрстве і ў Сойме. Цяпер-жа, адразу павінен распачацца бурны паход за адваяваньне права на праўнае істнаваньне нашае школы. Зразуменьне небясьпекі ад накіданай беларускаму народу сілай польскае школы дайшло ужо ўсіх, і ў той час, калі прадстаўнікі нашы ў Сойме пачынаюць там барацьбу за родную школу,—на мясцох трэба процістравіць сіле—сілу: школе польскай—беларускую школу. Калі не даюць нам школ беларускіх урадавых,—сяляне павінны напружыць сілы, стварыць самі сваю родную школу і утрымліваць яе да часу на свой кошт.

Цяжкавата гэта—ведама кожнаму: цяжка ўскласьці на сябе яшчэ і гэты абавязак у той час, як з нашага абрабаванага войнамі беларускага сялянства ўзята салідная даніна, зьбіраюцца ў дзяржаўны польскі скарб усе віды падаткаў і на зямлю што год і на жывёлу, што сабраны з нашага сяляніна падаткі нават за часы савецкае тут ўлады,—усё гэта так, але трэба ахвотна прыняць на сябе да часу гэту абавязак.

Ужо гэтага віду барацьба пачалася у Валожынскім павеце, дзе, ня гледзячы на усе перашкоды, вучыцелі і люднасьць адчыняюць прыватныя беларускія школы, але гэтая барацьба павінна абхапіць усе беларускія вёскі. Не зважаць на хітрыкі і перашкоды з боку паноў-інспэктароў, а зараз жа адчыняць свае прыватныя школы, рэгіструючы іх у школьнае ўлады, бо дзе зародзіцца цяпер прыватная, там даб'ёмся урадавых коштаў на утрыманьне беларускае школы.

Інспэктары школьныя, праводзячы на нашых беларускіх абшарах у прасьветнай справе польскую нацыялістычную палітыку, і ня мысьляць зусім лічыцца з прынцыпамі сусьветна вядомых пэдагогаў, што **пачатковае навучаньне павінна вясьціся у роднай мове дзіцяці**. Для гэтых паноў-інспэктароў і куратараў як-бы і на сьвеце не было гэткіх волатаў пэдагогічнае думкі як Руссо, Дыстэрвэг, Песталоцьці, Корф, Ушынскі, бо інспэктару польскаму не пэдагогіка важна, а „odpolszczenie odwieczno polskich kresów“. У гэткім чадзе сваіх заданьняў гэтыя новаз'яўленыя у нас пэдагогі-анархісты ня хочуць лічыцца нават з Канстытуцыяй Польскае Рэспублікі, з польскім законадаўствам, якое забясьпечвае беларускай люднасьці родную для яе школу.

Змаганьне з гэтым гвалчаньнем на мяйсцох школьнай ўладаю асноўных законаў Польскае Рэспублікі нашыя паслы ў Сойме лічаць пільнейшым сваім абавязкам, і праца іх там хутка дасьць свае скуткі, але люднасьць на мяйсцох павінна быць арганізована ў гэтай барацьбе, цьвёрда памятаючы, што перадавыя пазіцыі моцнымі будуць толькі тады, калі за імі стаяць моцныя і пэўныя рэзэрвы.

Сымон Рак-Міхайлоўскі.

Паведамленьне.

„Забіты першы прэзыдэнт Рэчыпаспалітай Польскай, с. п. Габрыэль Нарутовіч, які быў выбраны галасамі польскае дэмакратыі і так званых нацыянальных меньшасьцяў.

Палітычнае гэтае забойства— ёсьць водгук незадаволеньня, зьверненага часткаю і да нас, беларусаў. Правыя польскія газэты напоўнены выдумкамі і паняверай нас, як асобае нацыі.

Гэтым мы заяўляем усяму арганізаванаму польскаму грамадзянству, што **на нашых землях мы спрадвеку складаем большасьць, а ня меншасьць**. Мы не дазволім лічыць сябе за грамадзян другога гатунку!

Зьвяртаемся да нашага народу захоўваць спакой на мясцох, ня ўмешавацца ў партыйную барацьбу польскага народу і згуртаваць свае сілы як адзін муж, памятаючы, што вашыя законныя выбраньнікі здалеюць стаць за абарону правоў і пашану свайго народу“.

Беларускі Пасольскі Клюб.

17. XII. 1922 г.
м. Варшава.

АНКЕТА

па пытаньню аб вайсковай каленізацыі.

1. Павет, воласьць.
2. Назва панскага двара, адданага асаднікам.
3. Да каго належаў гэты двор пад-час засяленьня яго асаднікамі, якой нацыянальнасьці і рэлігіі валадар двара?
4. Колькі дзесяцін (альбо гэктараў) зямлі у гэтым двары: а) аддадзена асаднікам; б) па колькі зямлі выпала кожнаму; в) пакінена старому валадару.
5. Асаднік — салдат ці афіцэр?
6. Ці не мае гэты асаднік зямлі альбо іншай маемасьці у другім месцы?
7. Асаднік, дастаўшы зямлю, сам жыве і працуе на ёй?
8. Распарцэляраная зямля была ў карыстаньні ці ляжала адлогам?
9. Ці знаходзіўся ў Польшчы валадар двара або яго давярыцелі да 1 красавіка (апрэля) 1921 году?
10. Ці ёсьць у Польшчы цяпер валадар двара?
11. На падставе чаго двор распарцэляваны?
12. Калі распарцэляваны двор (год, месяц і дзень).
13. Ці ня быў гэты рэспарцэляваны двор сканфіскаваны калі-небудзь расейскім урадам?
14. Каму двор належаў да канфіскаты?
15. Ці няма ў воласьці калёністаў, пасаджаных на землях: а) „казённых“; б) царкоўных; в) касьцельных; г) іншых.
16. З якіх месцаў Польшчы паходзяць асаднікі?
17. Што асаднікі дасталі ад улады апрача зямлі а) жывёлаю; б) насеньнем; в) гаспадарчымі прыладамі; г) лесам; д) грашыма?
18. Ці надзелены хто-небудзь з мясцовых сялян зямлёю з распарцэляваных двароў, або з „казённых“ і інш зямель?

Беларускі Соймавы Клюб.

Чаму трэба дзяліць зямлю.

Ужо вядома ўсім, што на Беларусі большая частка зямлі належыць вялікім земляўласьнікам. Селяне-ж нашыя жывуць і працуюць на маленькіх кавалачках зямлі ў дзьве-тры дзесяціны. Вельмі часта спатыкаюцца сялянскія семьі, якія маюць дванаццаць, чатырнаццаць душ, а зямлі выпадае на такую сямью дзьве-тры дзесяціны, і тая параскідана па розных кутках. Як і чым можа жыць такая сялянская сямья?! Ці можа быць такое палажэньне і надалей? Вось тыя пытаньні, якія мусім мы разглядзець і адказаць на іх.

Пэўна ж, жыць так далей ня можна. Гэта ясна для кожнага. Нездарма-ж думка аб перадачы зямлі без выкупу народу, кінутая беларуск. партыяй сац.-рэвалюцыянэраў, і якую гэта партыя горача адстаівала, цяпер зрабілася агульнай думкай усяго беларускага грамадзянства, нават усіх партыяў і напрамкаў. Добрае насеньне ўпала на добры грунт.

Разглядзім жа якую карысьць прынясе гаспадарству перадача зямлі без выкупу працоўнаму селянству і чаму трэба сьпяшыць з гэтай перадачай.

Карысьць ад гэтага будзе: эканамічная, палітычная і культурная, і вось чаму.

Калі зямля пяройдзе ў рукі працоўнага селянства, дык кожны кавалачак яе будзе апрацован з тэй любоўю, з якой можа адносіцца да зямлі толькі сам селянін-гаспадар, а не памешчыцкі найміт-батрак. Дык пладавітасьць зямлі узмацнея. Гаспадарства будзе мець больш хлеба, чымсь было яно пры памешчыцкай абработцы.

Карыстным будзе для гаспадарства і тое, што большасьць насяленьня краю-селяне-падымуцца эканамічна, ўзбагацеюць. А вядома, што толькі тыя гаспадарствы моцныя, якія апіраюцца на большасьць, а не на меншасьць народу. Паны-памешчыкі увесь свой дабытак ад зямлі увозяць у Парыж і на курорты, дзе і заставалася багацьце нашага краю.

Селянін у Парыж не паедзе. Усё, што ён здабудзе ад зямлі, ён прамяняе на тавар ў сваім родным горадзе, альбо мястэчку. Гэтым спосабам дасьць ён заробак і беларускаму работніку і інтэлігенту.

Вось чаму павінны і беларускія работнікі і інтэлігенты ісьці адным шляхам з сялянствам і дамагацца перадачы зямлі бяз выкупа народу. Усе галодныя будуць накормлены, усе разутыя будуць абуты, бо працы хопіць усім і хлеба стане на ўсіх.

А мо запытаюцца, як жа гэта будзе «без выкупа»? гэта ж страты многа?

На гэта адкажам цяпер-жа, бо ведаем, што панскія прыхлебнікі будуць ставіць такія юдавы запытаньні.

Каму за вошта плаціць і якая карысьць гаспадарству будзе, калі селянін заплаціць за зямлю паразіту памешчыку?!

Памешчык не мае ніякага маральнага права на тую зямлю, якую палівалі селяне сваей працай мазалёвай. Гаспадарства эканамічна падымецца толькі тады, калі большасьць насяленьня узбагацея, а гэта зрабіцца можа толькі пры бязплатнай перадачы зямлі працоўнаму селянству, якое і з'яўляецца большасьцю. Памешчык, атрымаўшы грошы, раскідае іх на свае гульні за-граніцай, а народ і гаспадарства ад гэтага толькі абяднеюць.

Разам з эканамічным пад'ёмам усяго насяленьня падымецца і яго палітычнае значэньне. Бо забіты беднатой беларускі селянін мала і не ахвотна думаў аб сваіх палітычных правох. Для беларускага-ж народу пераход абшарніцкай зямлі ў рукі селянства адначасова і пераход улады ў рукі працоўных масаў. Памешчыкі, страціўшы зямлю, страцяць і сваё палітычна значэньне.

Для культурнага-ж разьвіцьця народу нашага бязплатны пераход зямлі у рукі селян мае такое вялізарнае значэньне, што аб гэтым і гаварыць многа ня прыходзіцца. Ясна, што калі народ узбагацея, атрымаўшы зямельку у свае ўласныя рукі, калі разам з тым здабудзе сабе усе належныя яму палітычныя правы,— тады з пагардай адсуне ён ад сябе палёнізацыю, як пятлю, зацянутую на шыі жывога народу. Сам, рукамі сваёй уласнай інтэлігенцыі пачне беларус будаваць сваю беларускую школу, сваю родную культуру. Пачне падымацца усё вышэй і вышэй да агульна-чалавечых інтарэсаў.

Дык вось чаму нам трэба дзяліць зямлю бяз выкупу і безадкладна.

С. Р.

Сьпешнае запытаньне

дэпутатаў Беларускага Соймавага Клюбу ў справе надужыццяў з боку адміністрацыі ў часе выбараў у Сойм і Сэнат.

4 лістапада 1922 г. у Дунілавіцкім павеце на падставе распараджэньня

старасты таго-ж павету заарэштавана 11 асоб: у Тумілавіцкай воласьці Сьнітка Зьмітра; у Парафіянаўскай воласьці Войцік Антон і вучыцелька Рэшатава Ядзія; у Воўкалацкай вол. Буяліч Зыгмунд; у Будслаўскай вол. Глеб Янка і Арэхаўскі Уладзімір; у Жосьненскай вол. сьвяшчэньнік Сурвіла і інш.

4 лістапада б. г. у м. Краснае Вялейскага павету на падставе распараджэньня Старасты таго-ж павету былі заарэштаваны Цвірка і Баброўка.

3 лістапада б. г. у м. Лыскава Воўкавыскага павету быў вызваны кіраўніком постарунку і войтам гміны у памяшчэньне мясцовага постарунку жыхар таго-ж мястэчка Фунт Павал, дзе яго зьневажалі і білі.

5 лістапада б. г. у м. Рось Воўкавыскага павету быў заарэштаваны мясцовай паліцыяй кандыдат на дэпутата Сойм Казека Сяргей.

5 лістапада б. г. у м. Турэц Навагрудзкага павету быў заарэштаваны мясцовай паліцыяй Чачотка Язэп.

У пачатку лістапада б. г. у м. Мір Нясьвіжскага павету быў заарэштаваны мясцовай паліцыяй Пушкарскі.

5 лістапада у вёсцы Мілашава Друйскай воласьці Дзісьненскага павету паліцыянт Гогач Ян на вуліцы ударыў па твары Лабзу Адольфа і пагражаў яму і прысутным рэвольварам.

1 лістапада б. г. былі заарэштаваны мясцовай паліцыяй у вёсцы Падгайна Герынскай воласьці Навагрудзкага павету Лопух Уладыслаў і Лопух Сымон.

У канцы верасьня б. г. у павятовым м. Саколка быў заарэштаваны мясцовай паліцыяй Філановіч Янка, сканфіскавана у яго перадвыбарная беларуская літэратура і нумары для галасаваньня; таго-ж дня у Сідрэнскай воласьці Сакольскага-ж павету заарэштаваны Сяньковіч, у якога таксама сканфіскавалі беларускую перадвыбарную літэратуру і нумары для галасаваньня.

1 лістапада б. г. у м. Скідэль Гарадзенскага павету быў заарэштаваны мясцовай паліцыяй і моцна пабіты Куцла.

5 лістапада б. г. у Навагрудку быў заарэштаваны мясцовай паліцыяй Курчэйка, а ў Карэліцкай воласьці таго-ж павету—Бурнос.

У пачатку лістапада б. г. у м. Мядзела Дунілавіцкага павету былі заарэштаваны сьвяшчэньнік Кузьміч і Давідовіч Уладзімір.

Некаторыя з вышэй памянёных заарэштаваных асобаў ужо выпушчаны на волю, а другіх да гэтага часу трымаюць у турмах.

Усе апісаныя вышэй арэшты зроблены безпраўна з адзінай мэтай—запужаць беларускую люднасьць і адарваць ад перадвыбарнай працы мясцовую беларускую інтэлігэнцыю.

Замест абароны закону і забезпячэньня люднасьці карыстаньня грамадзянскай свабодай на аснове гэнага закону, адміністрацыйная ўлада ў памянёных вышэй выпадках парушала той закон, а грамадзянскую свабоду—асабліва ў часе выбараў у Сойм—гвалціла.

Дзеля гэтага ніжэй падпісаныя прапануюць Сойму прыняць гэткую пастанову:

Даручаецца Ураду, каб неадкладна распарадзіўся:

а) выпусьціць з турмаў тых з вышэй памянёных асобаў, якія дагэтуль яшчэ безпраўна пазбаўлены свабоды;

б) аддаць пад суд і укараць з поўнай суровасьцю закону прадстаўнікоў адміністрацыйнае ўлады, вінных ў памянёных надужыцьцях.

(Подпісы дэпутатаў Беларускага Соймавага Клюбу).

Сьпешнае запытаньне

дэпутатаў Беларускага Соймавага Клюбу ў справе прасьледаваньня беларускае школьнае асьветы.

У той час, як 109 і 110 артыкулы Канстытуцыі выразна забезпячаюць грамадзянам усіх нацыянальнасьцяў у Польскае Дзяржаве поўнае і свабоднае разьвіцьцё нацыянальных асобнасьцяў, а перад усім мовы і школы;

у той час, як 118 артыкул Канстытуцыі і адносная пастанова Рады Міністраў уводзіць абавязковае навучаньне ў абойме пачаткавае школы для усіх грамадзян Польскае Дзяржавы;

у той час, калі подлуг 119 артыкулу тэй-жа Канстытуцыі пачаткавая адукацыя абавязкава павінна быць безплатнай, а вучням здольным ды незаможным маюць быць запэўнены ад Дзяржавы стыпэндыі на утрыманьне іх ў сярэдніх і вышэйшых школах;

у той час, як беларускае насяленьне, становячае пераважную большасьць на сваіх абшарах, тысячамі просьбаў і прыгавараў з сотнямі подпісаў выразна жадала і жадае беларускае школы,—

уносячыя запытаньне сьцьвярджаюць факт, што ўлада зусім ня лічыцца са слушнымі жаданьнямі беларускага насяленьня ў справе асьветы:

1. Не зьвяртае ніякае увагі на жаданьні і пастановы насяленьня, не адчыняючы беларускіх школ;

2. Адкрываныя беларускія прыватныя школы зачыняе:

„Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich“ зачыніў каля 200 беларускіх школ, якія паўсталі да часу абняцьця ўлады польскай адміністрацыяй; ужо па ухвале Канстытуцыі і прылучэньні абшараў т. зв. Сярэдняе Літвы да Рэчыпаспалітай на гэтых абшарах зачынена зусім безпраўна 101 школа;

закрыты дзьве беларускія вучыцельскія сэмінарыі ў Барунах і ў Сьвіслачы; не падумана аб адкрыцьці хаця-б аднае сэмінарыі ці курсаў для падгатоўкі вучыцельства для беларускіх школ на больш як два мільёны адвечнага беларускага насяленьня, тым часам вывезена да 240 беларускіх вучыцеляў у Кракаў на польскія курсы, дзе іх трымаюць ужо цэлы год нібы ў дэлікатным концэнтрацыйным лягэру, скуль падобна маюць быць пасланы у Галіцыю для паланізацыі украінскага насяленьня;

3. Сотні выкваліфікаваных вучыцеляў, якія не згадзіліся на выезд з Бацькаўшчыны, выкінуты са школ, а іх месца заняло вучыцельства, імпартаванае пераважна з Галіцыі з ніжэйшай педагогічнай падгатоўкай, незнаючае мясцовых варункаў і усюды варожа сустракаючае адвечным беларускім насяленьнем;

4. Прыкладам польскае школьнае палітыкі у межах пачаткавага навучаньня можа служыць той разячы факт, што уся Горадзеншчына, заселеная у пераважнай большасьці беларусамі, мае толькі адну урадавую беларускую пачаткавую школу;

5. Ня гледзячы на агульны прынцып аб урадавых дапамогах прыватным школам, толькі адна беларуская гімназія ў Вільні дастае мінімальную грашавую дапамогу, якая не выносіць $^1/_{10}$ яе буджэту,— іншыя-ж сярэднія беларускія школы (Нясьвіж, Наваградак, Радашкавічы) ніякае дапамогі не атрымліваюць;

6. Беларускае насяленьне ухіляецца ад польскае школы, якая яму зьверху накідаецца сілай і якая мае выразныя вынарадаўляючыя тэндэнцыі;

7. З прычыны тамаваньня асьветы ў роднай беларускай мове анальфабэтызм узрастае, насяленьне дзічэе, падрываецца вера у сілу закона, выразна і яўна гвалчанага інстытуцыямі дзяржаўнае ўлады, расьцець нацыянальны антаганізм і варожы настрой ня толькі ў адносінах да польскае адміністрацыі, але і ў адносінах да усяго польскага.

На падставе усяго вышэй памянёнага ніжэй падпісаныя прапануюць Сойму прыняць гэткую пастанову:

Прызываецца Міністар Асьветы падаць неадкладна гэткія распараджэньні:

1. Каб не ставілася ніякіх перашкодаў у адкрыцьці беларускіх школ пачатковых і сярэдніх;

2. Каб беларускія пачатковыя школы, якія маюць 40 вучняў, перайшлі на кошт дзяржавы;

3. Каб польскія школьныя інспэктары давалі адказы на пісьме ў справах дазволу на адчыненьне беларускае школы не пазьней як у працягу тыдня ад дня падачы просьбы альбо прыгавару;

4. Каб беларускія вучыцелі, якія знаходзяцца цяпер на польскіх курсах у Кракаве, пасьля сканчаньня іх былі вернуты у беларускія школы;

5. Каб безадкладна прыняць крокі для заснаваньня беларускае вучыцельскае сэмінарыі і

6. Каб беларускія сярэднія школы субсідыяваліся Урадам нароўне з польскімі сярэднімі школамі.

(Подпісы дэпутатаў Беларускага Соймавага Клюбу).

Сьпешнае запытаньне

дэпутатаў Беларускага Соймавага Клюбу ў справе рэлігійнага ўціску, які ўчыняюць мясцовыя ўлады сьвяшчэніку і парафіянам Дубінскае царквы Бельскага павету Беластоцкага ваяводцтва, а разам і аб зьвязаным з гэтым хабарніцтве.

17 чэрвеня бягучага году у вёску Дубіна Бельскага павету Беластоцкага ваяводцтва зьявіліся ўраднікі ад старасты, войт мясцовай Ласінскай гміны і 13 аружных паліцыянтаў з запатрабаваньнем ад царкоўнага старасты і парафіян царкоўных ключоў, дамагаючыся адначасна ад іх, каб падпісаліся на нейкай невядомага ім зьместу паперы. Сьвяшчэньнік таго дня ня быў дома. Парафіяне ключоў не аддалі і ня склалі подпісаў на тэй паперы. Тады ураднікі, не зважаючы на плач і просьбы зграмадзіўшыхся парафіян, запячаталі царкву, а протэстуючых і плачачых парафіян разагналі сілай, зраніўшы пры гэтым адну кабету. Царква была запяча

таваная ў працягу ўсяго лета. Набажэнства сьвяшчэньнік змушаны быў адпраўляць перад царквой пад голым небам. Царкоўная зямля і дом былі забраны і аддадзены ў арэнду. Сьвяшчэньнік быў змушаны наймаць ад арандатара для сябе пакой у сваім уласным доме.

У жніўні бягучага году парафіяне ўласкавілі войта, запрашаючы яго да сябе на госьці і абяцаючы прывезьці яму некалькі вазоў дубовых бярвёнаў. Тады войт адпячатаваў царкву, але яго не зусім здаволілі прывезеныя дубы і ён запатрабаваў яшчэ трыста тысяч мар. польскіх, пагражаючы ў праціўным выпадку узноў запячатаваць царкву.

У Дубінскай парафіі сталай праваслаўнай беларускай люднасьці налічаецца да чатырох тысяч асобаў. Належачая да царквы зямля ахвяравана была парафіянамі. Апрача гэных сталых парафіян Дубінская царква абслугоўвае цэлыя тысячы праваслаўных рабочых, якія працуюць на лясным промысьле ў Белавежскай пушчы і на фабрыках у Гайнаўцы.

Сьвяшчэньнік Дубінскае царквы Якуб Сончык быў назначаны свайго часу на гэтую пасаду зусім кананічна архірэем Горадзенскае Эпархіі, які меў і мае на гэта згоду на пісьме ад цывільнае дзяржаўнае ўлады. (Rosp. Min. Rel. i Ośw. Publicz. z dnia 18. III. 1921 г. № 2431).

Не зважаючы на тое, што існаваньня памянёнай царквы і парафіі вымагаюць духоўныя патрэбы мясцовай праваслаўнай люднасьці і функцыянаваньне царквы згаджаецца з законам, мясцовая ўлада ўвесь час робіць перашкоды ў адпраўленьні набажэнства ў гэнай царкве.

Перашкоды гэныя ставяцца войтам Ласінскае гміны, маючым, відаць, на гэта санкцыі Старасты, які ня толькі не бароніць законных правоў сьвяшчэньніка і мясцовай праваслаўнай люднасьці, але навет змушае яго выехаць за межы парафіі і аддаць яму царкоўныя ключы.

Гэтага віду уціск праваслаўных грамадзян Польскае Рэспублікі праводзіцца ўва ўсіх эпархіях і зьяўляецца ён выяўленьнем несправядлівай палітыкі цывільнае ўлады да праваслаўнае царквы.

Адсоўваючы гэту справу наагул да часу поўнага і прынцыповага яе вырашэньня, а толькі бяручы пад увагу, што нерэагаваньне адпаведнае на вышэйапісаныя карыгодныя выбрыкі мясцовай адміністрацыі ў адносінах да праваслаўнае царквы ў Дубіне і ў далейшым працягу часу могуць пазбавіць цэлыя тысячы люднасьці праваслаўнай магчымасьці задаваленьня іхніх рэлігійных патрэбаў,—падпісаныя ніжэй прапануюць Сойму прыняць гэткую пастанову.

Даручаецца Ураду: 1) распачаць адпаведнае расьследаваньне ўва ўсёй вышэйпамянёнай справе; 2) да разгляду гэтае справы Урадам і да вынясеньня пастановы Соймам прыняць адпаведныя крокі, каб не ставілася перашкодаў праваслаўнай люднасьці Дубінскае парафіі ў адпраўляньні набажэнства ў іхняй царкве і каб сьвяшчэньнік ня быў пазбаўлены царкоўнага дому і ахвяраванай парафіяй зямлі.

(На арыгінале подпісы дэпутатаў Беларускага Соймавага Клюбу).

Зямля бяз выкупу—народу.

На абшарах нашай бацькаўшчыны, тэй часткі яе, якая апынулася пад Польшчай, пранесься віхор выбарнай кампаніі.

Заўсёды ў часе змаганьня за дэпутатскае мейсца людзі многа чаго абяцаюць. Шмат гаворыцца добрых слоў аб абароне народных інтарэсаў і выказываюцца, канешне, тыя думкі, якія падабаюцца народу. Так, прыкладам, „вызваленьне“, гэта польска-памешчыцкая партыя, стараючыся перацягнуць да сябе галасы беларускага селянства, направа і налева кідала абяцанкі і невыразныя дэмагогічныя лёзунгі.

Ня так трымалі сябе сыны беларускага народу. Яны, ідучы ў сьпіску № 16, з адкрытым забралам сьмела казалі народу: „мы ідземо ў Сойм, каб дабіцца зямлі бяз выкупу народу!“

Гэтак абяцалі паслы беларускага сялянства у Польскім Сойме і Сэнаце. Гэтага яны і павінны дамагацца безадкладна, выпаўняючы волю народную. Кожная сялянская сямейка ведае цяпер імёны сваіх заступнікаў і пакладае на іх свае векавечныя надзеі.

І беларускім паслом ня трэба ўзірацца на польскія партыі, хоць яны і называюць сябе соцыялістычнымі, але дабра для нашага народу ад іх ня было і ня будзе. Нашым паслом трэба горача і безадкладна ўзяцца за зямельнае пытаньне і ўсімі сіламі дамагацца бязплатнай перадачы зямлі народу.

Тыя вёскі, якія выбралі палякаў па сваей палітычнай цемнаце, цяпер моцна шкадуюць, што зрабілі такую абмылку. Тым больш узіраюцца яны на сваіх беларускіх прадстаўнікоў і толькі ад іх чакаюць помачы. Будзем на ўсё спадзявацца, што волю народную беларускія прадстаўнікі будуць выпаўняць ў поўнай згодзе паміж сабой і балючае зямельнае пытаньне будзе пастаўлена нашымі дэпутатамі ў першую чаргу.

П. Б.

Анкета

па пытаньню аб зямлі.

1. Павет, воласьць.
2. Колькі у воласьці усей зямлі: а) ворнай; б) пад лесам; в) сенакоснай.
3. Колькі у воласьці зямлі: а) сялянскай; б) панскай; в) казённай; г) царкоўнай; д) касьцельнай.
4. Назвы усіх панскіх двароў у воласьці.
5. Назва тых двароў, якія дабравольна распрадаюцца: а) праз парцэляцыйны банк; б) праз самога ўласьніка двара, самастойна.
6. Хто купляе гэтую зямлю: а) паны; б) сяляне суседніх вёсак; в) прыезьдныя людзі і адкуль.
7. Колькі куплена панскай зямлі: а) панамі; б) сялянамі суседніх вёсак; в) прыезднымі людзьмі з ровных мейсцаў.
8. Які найбольшы і які найменьшы надзел зямлі у гаспадара-селяніна ў вашае воласьці?
9. Ці няма у воласьці такіх гаспадароў, як сялян так і паноў, землі якіх адабраны ад іх з прычыны таго, што гаспадары спазьніліся вярнуцца з Расеі. Колькі адабрана з гэтай прычыны панскай зямлі і колькі сялянскай?
10. Якія ненармальнасьці наогул можна адзначыць у вашае воласьці па пытаньню аб зямлі.

Беларускі Соймавы Клюб.

Анкета

па пытаньню аб аграрна-эканамічнай дапамозе бежанцам.

1. Павет, воласьць.
2. Ці была аказана урадовымі ўладамі якая небудзь аграрна эканамічная дапамога бежанцам, якія вярнуліся з Расеі: а) насеньнем; б) жывёлаю; в) гаспадарчымі прыладамі; г) будаўляным матэрыялам.
3. Як была зроблена дапамога — задарма ці за грошы.
4. Ці не было якіх-небудзь надужыцьцяў пры аказаньні мясцовымі уладамі дапамогі бежанцам.
5. Колькі бежанскіх семьяў і наогул усіх членаў сямьі вярнулася?
6. Колькі семьяў не вярнулася яшчэ?

Беларускі Соймавы Клюб.

Анкета

па пытаньню аб нішчэньні лясоў.

1. Павет воласьць.
2. Колькі усяго дзесяцін лесу было у воласьці да 1919 году: а) „казеннага“; б) панскага, в) іншага; колькі разам?
3. Колькі дзесяцін (або гэктараў) лесу высечана за час ад 1919 году: а) „казеннага“, б) панскага, царкоўнага, касьцельнага, сялянскага іншага?
4. Ці не было якіх небудзь надужыцьцяў пры прадажы лесу, прыкладам— прадажы без усякага дазволу, або прадажы большага ліку дзесяцін, як было дазволена?
5. Каму прададзены лес: а) тутэйшым сялянам для іх патрэбаў, б) лясным спэкулянтам, в) заграніцу, г) на патрэбу чугункі, д) на іншыя якія мэты?
6. Ці адпускаецца уладай лес мясцоваму сялянству на іхныя патрэбы і на якіх варунках?
7. Ці праходзіць праз воласьць чугунка, а калі не, дык у колькіх вярстох ідзе чугунка?

Беларускі Соймавы Клюб.

Паштовая скрынка.

Гр. Мацюша Мікола. Газэта высылаецца акуратна. №№ 31, 32 і 33 „Бел. Зв.“ дасылаем. Каб распачаць справу аб надужыцьцях на почце, падайце нам афіцыяльную заяву у рэдакцыю аб неатрымліваньні газэты. Аб гэтым-жа просіць рэдакцыя і другіх падпішчыкаў.

Рэдактар-Выдавец Ф. АЛЯХНОВІЧ.

Друкарня „ДРУК“ Субач, 2.